

A MAGYAR POKOL⁴*Hat tétel a Magyarok Világszövetségéről*

Egyre nehezebb tehertételt jelent a Magyarok Világszövetsége. A megosztó feszültség begyűrűzött az Országos Tanácsba is. Túl sok a tisztázatlan kérdés a szövetség körül, túl sok a mellébeszélés, az önigazolás, az ábránd, az önáltatás, de ezeknél sokkal durvább jelzőkkel lehetne a sort szaporítani. Május óta halogatom magamban a számvetést, talán abban reménykedve, hátha az idő megoldja helyettünk azt, amit mi nem tudtunk megoldani.

Nos, az elmúlt fél esztendő egy lépéssel sem vitt közelebb bennünket a megoldáshoz. Talán azért, mert nincs is megoldás. Lehet, hogy a vége előtt állunk valaminek, amit nem akarunk tudomásul venni. Nemcsak a bennem levő nyugtalanság hatására, hanem mások sürgető kérésére is, végre rászántam magam, hogy tisztázó szándékkal összefoglaljam mintegy hat tételben meglátásaimat a Magyarok Világszövetségéről.

I.

A május végén megtartott tisztújító küldöttgyűléstől sokan azt remélték, hogy végre sor kerül a Világszövetség teljes átalakítására. Nevezetesen azt, hogy a Magyar-

4 A cikket a *Magyar Szó* 2000. december 17-ei, vasárnapi száma a második oldalon kiemelt helyen közölte. A magyarországi lapok elzárkóztak előle. Nem sérelmezem, hiszen nem az a szándék vezérelt, hogy tovább fodrozzam az ügyet, amely már így is kezelhetetlenné lett a magyar politikai színtéren.

országon bejegyzett több ezer civil szervezet egyikéből sikerül egy történelmi szerepet betöltő, a 15 millió magyart jogszerűen képviselő, a nemzet egészét lendületbe hozó szervezetet létrehozni. Olyan szervezetet, amely a világ különböző országaiban bejegyzett és tevékenykedő tanácsai és tagszervezetei révén olyan feladatokat is magára tud vállalni, amelyek meghaladják az anyaországban élő tízmilliós létszám képviselőjére korlátozott magyar kormány hatáskörét és mozgásterét.

Ez az eszményi elgondolás már 1992-ben megfogalmazódott az ausztráliai küldöttek részéről, és beépült más javaslatokba is, gyakorlatilag azonban egy lépés sem történt ezeknek az elgondolásoknak a megvalósítása érdekében. Ehelyett új elgondolások születtek, különböző tervezetek készültek, amelyek mind hasonló sorsra jutottak, mint az előzőek. A Világszövetség vezetőségének a belső hatalmi viszályok és költségvetési viták miatt nem jutott ideje koncepcionális kérdésekkel foglalkozni.

A májusi tisztújító közgyűlés anélkül múlt el, hogy a Magyarok Világszövetségének módja lett volna meghatározni önmagát, sikerült volna megteremtenie legitimitását, s elfogadtatnia egy olyan társadalmi szerepkört, amely hiánypótló lenne mind a nemzet, mind a magyar államvezetés számára. Ennélfogva arra vonatkozóan, hogy mire való a Magyarok Világszövetsége, ma is ott tartunk, ahol régen: mindenkinek megvan a maga elgondolása, anélkül, hogy a sokféle elgondolás bármiféle közös jövőképpé körvonalazódna.

Azt hiszem, fontos ezt tisztán látnunk ahhoz, hogy megértsük, miért nincs az MVSZ-nek a nevéhez méltó közéleti szerepe, erkölcsi súlya és politikai jelentősége.

II.

Vannak más természetű gondok is. Vajon hogyan tudna egy 200-300 millió forinttal gazdálkodó szervezet vállalkozni a fentebb megálmodott nemzetmentő szerepre? Ez a pénz legfeljebb a hivatal működtetésére elég, egy 52 országot behálózó szövetség érdembeli funkcióját azonban aligha teszi lehetővé. Az összehasonlítás kedvéért említsük talán meg, hogy a határon túli magyarokat segítő három közalapítvány – az Illyés, az Új Kézfogás és az Apáczai – a millennium évében 800-800 millió forintnyi költségvetési támogatással rendelkezett. Az illetékesek szerint a közalapítványok ezzel a kerettel igen figyelemre méltó eredményt értek el. Ez bizonyára úgy van, más kérdés, hogy ennek az eredménynek sem a nemzeti identitás erősítése, sem az érdekérvényesítés hatékonyságának növelése, sem pedig a nemzeti integráció gondolatának a megvalósítása terén egyelőre semmiféle kézzelfogható jelét sem észlelni. Csepp a tengerben, mondhatnánk. Mit lehet akkor ennek az összegnek az egytized részétől remélni? Aki ennyire taksálja a nemzeti eszme megjelenítésének és az összmagyarság képviselésének az ügyét, az valami másban fáradozik. Persze ezt a pénzt is fel lehetett volna okosabb dolgokra használni, ha történetesen nem költségvetési vitákra, a kevésen való marakodásra megy

el a Világszövetség nyolc esztendeje, ami a sajtóban folyamatosan világraszóló botrányként csapódott le.

III.

Aztán gond van a szervezet személyi összetételével is. Sokan azt tartják, hogy a Világszövetséget a nagyhangú középszerűség és a sunyi bürokrácia uralja, akik akarnokságukkal elidegenítették nemcsak a magyarság szellemi elitjének a jelentős részét, hanem mindazokat, akik nemzeti politikáról álmodtak, s nem kívántak meddő vitákkal: személyi és pénzügyi kérdésekkel foglalkozni.

Mások a demokrácia bajnokait, a törtető karrieristákat kárhoztatják, akik az alapszabály értelmezését, az ügyrendi kérdéseket, a szavazatok számlálását összetévesztik a természetes gondolkodással és a nemzet önmegvalósító akaratával. És csakugyan, nyolc éven át rágódva a jogszerűség különböző árnyalatain, fel sem tűnt, hogy mind kevesebb szó esett az elszakított nemzetrészek helyzetéről, feledésbe kerültek az autonómia-törekvések, nincs program, sarokba került a nemzeti színű lobogó, hadd ne soroljam tovább a visszavonulás szomorú emlékü állomásait.

Kétségtelen, hogy a testületi ülésekkel, közgyűlésekkel, konferenciázgatásokkal, a fontoskodó politikusok majmolásával a szervezet elszalasztotta azt az esélyt, hogy a nemzeti akarat és önmegvalósítás intézményévé váljon. De nem hiszem, hogy mindez pusztán személyi kérdéseken múltott volna: az okos, derék, lelkiileg elköte-

lezett magyarok hiányán. Másokkal együtt jómagam is úgy gondolom, hogy maga a szervezeti struktúra az, ami rossz, s ami az érdemleges cselekvés legfőbb akadálya.

Ezért is fogalmazódott meg az igény, hogy a magyar országgyűlés hozzon törvényt a Magyarok Világszövetségéről, s a Magyar Tudományos Akadémia mintájára állítsa azt a nemzet szolgálatába. Az a tény, hogy a magyarság háromnegyed évszázada szétszórtságban él, hogy a széttépett nemzetrészek hivatalosan nem fogalmazhatják és jeleníthetik meg érdekeiket, régen szükségessé tette volna ennek a lépésnek a megtételét. Annál is inkább, mivel időközben napnál világosabbá vált, hogy a szép elképzelés, mely szerint az egypártrendszer idején létrehozott Világszövetség a demokratikus körülmények között át fog majd alakulni, dugába dőlt.

Csak találgathatjuk, hogy a Világszövetség intézményes újjászervezésére miért nem került sor. Talán azoknak van igazuk, akik szerint a meglévő intézmények nem akartak még egy „magyar üggyel” foglalkozó fórumot a hátukra. Minek a Magyarok Világszövetsége, ha ott a parlament, ott a kormány, a Határon Túli Magyarok Hivatala, ha ott vannak a kisebbségi magyar pártok, s újabban ott van a Magyar Állandó Értekezlet. Csakhogy a kormányok jönnek, mennek, s mindegyik másként viszonyul a kisebbségekhez és a nemzet ügyéhez. A kormányváltozásokkal párhuzamosan pedig változik a kisebbségek érdekvédelmi politikája és a HTMH munkája is. Elvileg tehát szükség lenne egy intézményre, amely a mindenkori kormánytól és a határon túli magyarság politikai helyzetétől függetlenül

foglalkozhatna a nemzet ügyével, gyakorlatilag azonban a nemzet eme magasabb rendű egységének a megteremtésére nincs igény, mi több, úgy tűnik, mintha a magyar politikai színtér szereplői – határon kívül és belül – ellenérdekeltek lennének ebben.

Ebben az ellenérdekeltségben rejlik a Magyarok Világszövetségének a drámája. Ezért nem képes talpra állni, magára találni. Ez a magyarázata a viszálynak, a sikertelenségnek, a pótcselekvéseknek. A legvilágosabb emberfők, a nemzet legőszintébb és legelkötelezettebb hívei is egy idő után meghasonlottakká válnak, ha folyton falba ütköznek.

IV.

Sok éve húzódó, halmozódó elégedetlenséggel és csalódottsággal került sor a májusi tisztújító közgyűlésre. Sajnos, az elégedetlenség okát senki sem abban a politikai-hatalmi konstellációban kereste, amelyben a Világszövetség megújulására és komoly szerepvállalására (egyelőre) nincs elegendő mozgástér – hanem, ahogyan ez már lenni szokott, egymással kaptak hajba a különböző táborokra szakadt emberek.

Az MVSZ elnöke és elnökhelyettese közötti hatásköri viták, s a mögéjük felsorakozó érdekcsoportok acsarkodása, vádaskodása, rögeszméig mélyülő elfogultsága előre vetítette a Világszövetség szétesésének a veszélyét. De vajon nem ugyanígy foszlott, szakadozott szét a nemzet megújulását célzó minden szervezeti törekvés? Nem ugyanazok a feszültségek munkálnak

mindenütt, ahol megjelenik a szabadságvágy igénye és a magyar integrációs törekvés? Nem azért marcangolják szét egymást a magyarok, mert e téren, a rendszerváltást követően tíz évvel, még mindig helyben járásra kényszerülnek? Nem azért, mert a nagyhatalmak Európa összefércelése utáni időkre napolták el a kisebbségi kérdés rendezését? Nem azért, mert Trianont Magyarország csatlakozásának a kockáztatása nélkül máig nem lehet szóba hozni?

Vannak persze pozitív fejlemények is. Magyarországon, ha kínkeservesen is, de a társadalmi felszabadulás útjára lépett, ami a határon túli magyar nemzetrészekről nem mondható el. Ők már ebben a körben, a demokrácia első lépésénél leszakadtak. A nemzet egészét illetően a helyzet egyaránt nyomorúságos határokon innen és túl: ebben a vonatkozásban nemhogy a cselekvés szintjéig, de az őszinte és nyílt beszédig sem jutottunk el. Még Magyarországon sem, az elcsatolt nemzetrészek helyzetéről pedig jobb nem beszélnünk.

Mindezt azért szükséges itt nyomatékosan leszögez-nünk, hogy azok, akik a nemzeti ellenállás lelkiiségét, s annak eleven megtestesülését kérik számon a Világszövetségtől, először vessenek számot ezzel a helyzettel.

V.

A Világszövetségen belül egymásnak feszülő táborok a kedvezőtlen világpolitikai konstellációnál könnyebb és elérhetőbb ellenfelet kerestek maguknak. Az egyik és a másik oldalon állók is azt hitték, ha sikerül

hátterbe szorítaniuk a másik tábort, attól egy csapásra megváltozik minden. Az állóvíz, amelyben eddig tocsogtunk, hirtelen gyorsfolyású folyammá változik, amely széles medret váj a nemzet érdekében való cselekvéshez.

A közgyűlés közeledtével elsősorban az elnökválasztás került a figyelem központjába. Ki-ki saját elképzelése szerint azt remélte, hogy az új elnök személye nemcsak más arculatot kölcsönöz a Magyarok Világszövetségnek, de valami csoda folytán attól mi magunk is kicserélődünk. Akik BOROST támogatták, nagyobb kormánytámogatásra számítottak, akik viszont PATRUBÁNY mellett voksoltak, egy dinamikusabb, küzdőképesebb Világszövetséget képzeltek el maguknak.

Mint ismeretes, a negyedik forduló után (addig Boros vezetett) Patrubány hét szavazat különbséggel a Világszövetség új elnöke lett. Ezt a fordulatot az újonnan megválasztott elnökség fele nem tudta elfogadni, törvényességi és erkölcsi aggályokra hivatkozva felfüggesztették az elnökség munkájában való részvételüket. Bár törvényteleniségekre hivatkoznak, a Patrubánnyal mint elnökkel szembeforduló elnökségi tagoknak valójában az elnök személyével van baja, a vele való együttműködést nem tudják elképzelni. Azt mondják, hogy míg ők a Világszövetség megújulásában gondolkodnak, az újonnan megválasztott elnök a hatalom megszállottja.

A Patrubány-féle vezetőség azzal vág vissza, hogy a demokratikus játékszabályokat betartva szerzett mandátumot, nincs semmiféle jogalapja a bojkottnak,

s az ilyen-olyan feltételek támasztásának. A háborgás a siófoki rendkívüli küldöttgyűlést követően sem csitult. Ellenkezőleg, a heves vitákkal kísért tanácskozást követően a „tizenketteknek” – a küldöttektől kapott haladék értelmében – karácsonyig kell nyilatkozniuk arról, hogy feltétel nélkül teljesítik kötelezettségeiket, ellenkező esetben döntésüket lemondásnak tekintik. A felszólítottak viszont az áldatlan állapotokra hivatkozva több pert akasztottak az új elnök nyakába, kormánybiztos kinevezését szorgalmazták az MVSZ élére, sőt, javasolják a szövetség felszámolását a magyar kormány részéről.

VI.

Itt tartunk. A történetek miatti keserűséggel a szívünkben, anélkül, hogy a politikai, lelki és morális katalizmán túljutottunk volna. Én alapvetően nem az elnök személyében és a szervezet személyi összetételében látom a bajok igazi forrását, bár az sem elhanyagolható probléma, hanem a kedvezőtlen társadalmi-politikai konstellációkban, a nemzeti érdekképviselőre alkalmatlan, rossz szervezeti struktúrában, a magyar nemzetstratégia hiányában, legfőképpen azonban a nemzet egészére jellemző cselekvésképtelenségben és bénaságban, és úgy gondolom, hogy a bojkott nem viszi előbbre a dolgainkat.

Bár valószínű, hogy ebben a kérdésben aligha lehet igazságot tenni. Az elmúlt tíz év során mindnyájunknak volt alkalmunk megtapasztalni, hogyan próbálták

még az általunk megálmodott és létrehozott pártok is egy idő után lemetszeni szárnyainkat, hogyan váltak a testvérháborúk színterévé s alkalmatlanná a nemzet szolgálatára. Ez tehát nem világszövetségi specialitás, hanem szervezeti életünk sajátossága. És féltő, hogy amíg a politikai, gazdasági és a társadalmi körülmények meg nem változnak, s amíg velük együtt mi magunk is meg nem változunk, bárhova nézzünk, bármibe fogjunk, bárkivel szövetkezzünk, ugyanazzal a magyar pokollal találkozunk. Nemzeti létünk gondjait nem lehet a Világszövetség jelenlegi vezetősége nyakába varrni, mint ahogyan az efféle viszályok sem szolgálhatnak felmentésül számunkra.

Természetesen elég nagy baj az, ha egy hajón zendülés tör ki. Ennél azonban sokkal nagyobb baj, ha nem vesszük észre, hogy – a vezérhajó kivételével – az egész kisebbségi magyar hajóraj megfeneklett a Pan-non-tengeren.